

คู่มือการจัดการความรู้ ประจำปีการศึกษา 2567

"กระบวนทัศน์ที่คลาดเคลื่อน
ในการออกแบบการวิจัย"

"PARADIGM MISALIGNMENT IN RESEARCH DESIGN"

"วิจัยที่ดี เริ่มต้นที่ความเข้าใจที่ถูกต้อง ไม่ใช่แค่ความตั้งใจที่ดี"

สารบัญ

Preface

1

Paradigm misalignment in research design

2

Concept and details

5

Good practice for Paradigm misalignment
in research design

13

Summary

15

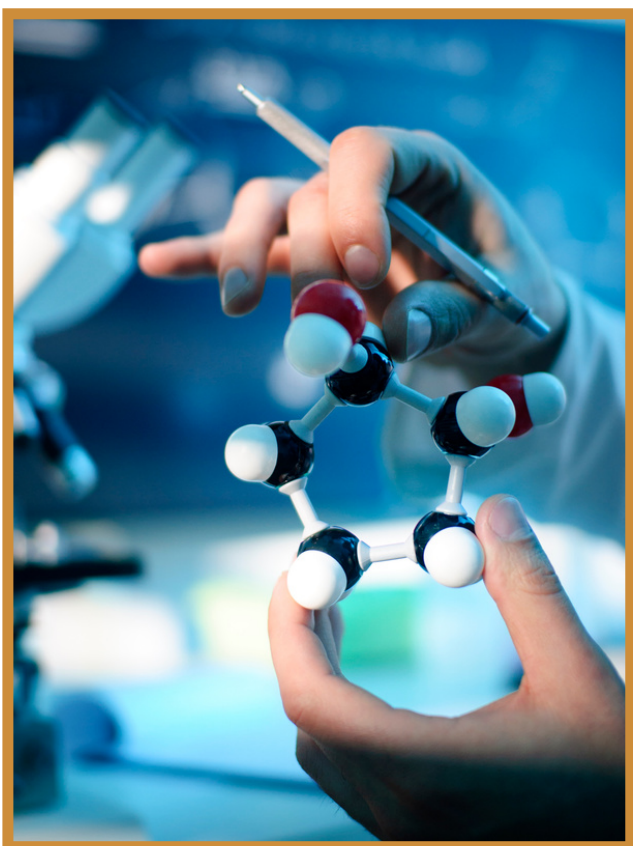
รายนามวิทยากร

16

คำนำ

“การวิจัยไม่ใช่แค่การหาคำตอบ
แต่คือการเรียนรู้กระบวนการที่จะไปถึงคำตอบนั้น”

คณะกรรมการการจัดการความรู้
คณะศึกษาศาสตร์ ได้ดำเนินการ
แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านการวิจัย
ประเด็น "กระบวนการทัศน์ที่คลาด
เคลื่อนในการออกแบบการวิจัย"
และสรุปความรู้ในรูปแบบของคู่มือ
การจัดการความรู้เพื่อเผยแพร่แก่
บุคลากรของคณะศึกษาศาสตร์
รวมทั้งผู้สนใจ

คณะผู้จัดทำคู่มือฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า การส่งต่อความรู้ในครั้งนี้ จะ
เป็นส่วนหนึ่งในการสรรสร้างงานวิจัยที่มีคุณภาพบนพื้นฐาน
กระบวนการทัศน์การวิจัยที่ถูกต้อง เพื่อให้ก่อให้เกิดคุณประโยชน์แก่
การศึกษาและการพัฒนาสังคมต่อไป

Paradigm misalignment in research design

“การวิจัยไม่ใช่แค่การหาคำตอบ แต่คือการเรียนรู้กระบวนการที่จะไปถึงคำตอบนั้น”

1. ความไม่สอดคล้องระหว่าง
วัตถุประสงค์วิจัยกับประเภทของการวิจัย

2. ความเข้าใจคลาดเคลื่อน
เกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่าง

3. การใช้เครื่องมือวิจัย
ที่ไม่มีคุณภาพ

Paradigm misalignment in research design

4. ความเข้าใจผิดเกี่ยวกับการ
วิเคราะห์ข้อมูล

5. การตีความผลวิจัยแบบอคติ
หรือบิดเบือน

6. ความไม่เข้าใจแนวคิดพื้นฐาน
ของการวิจัยเชิงคุณภาพ

7. ความเข้าใจผิดใน
Implication และ Discussion

Concept and details

“การวิจัยไม่ใช่แค่การหาคำตอบ แต่คือการเรียนรู้กระบวนการที่จะไปถึงคำตอบนั้น”

1. ความไม่สอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์วิจัยกับ ประเภทของการวิจัย

- • • • • • • •
- • • • • • • •

Concept

การเลือกประเภทของการวิจัยต้อง “สอดคล้อง” กับวัตถุประสงค์และคำถามวิจัย
มิฉะนั้น จะทำให้การวิจัยไม่สามารถตอบโจทย์ได้

- • • • • • • •
- • • • • • • •

Details

► รายละเอียด:

วัตถุประสงค์ที่เน้น “สำรวจความเข้าใจ” เหมาะกับการวิจัยเชิงคุณภาพ

วัตถุประสงค์ที่เน้น “หาความสัมพันธ์” เหมาะกับเชิงปริมาณ

งานที่ต้อง “วัดผล” ก่อน-หลัง ต้องใช้การทดลอง (Experimental / Quasi-Experimental)

► ตัวอย่าง:

✗ ผิด: ต้องการ “เข้าใจ” ประสบการณ์ของเด็ก แต่ใช้แบบสอบถามเชิงปริมาณ

✓ ถูก: ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) หรือการสังเกตการณ์

Concept and details

2.ความเข้าใจคลาดเคลื่อนเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size & Sampling Method)

- • • • • • • •
- • • • • • • •

Concept

การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างและวิธีสุ่มต้องเหมาะสมกับการวิจัย
มิใช่ “มากที่สุด คือดีที่สุด” เสมอไป

- • • • • • • •
- • • • • • • •

Details

▶ รายละเอียด:

- ใช้ G*Power คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างอย่างมีประสิทธิภาพ
- เลี่ยงการใช้ "ตารางยามาเน่" กับสถิติขั้นสูง เช่น SEM

▶ ตัวอย่าง:

- ✗ ผิด: ใช้สูตรคำนวณจากตารางยามาเน่ในการวิจัยที่วิเคราะห์ด้วย SEM
- ✓ ถูก: ใช้ G*Power โดยตั้งค่า Effect size, alpha, power เพื่อหาขนาดที่เหมาะสม

Concept and details

3. การใช้เครื่องมือวิจัยที่ไม่มีคุณภาพ

Concept

เครื่องมือวิจัยควรมีคุณภาพทั้งด้าน ความตรง (Validity) และ ความเที่ยง (Reliability) พร้อมรายงานอย่างโปร่งใส

Details

▶ รายละเอียด:

- เครื่องมือที่ใช้วัดตัวแปรหลักต้องระบุแหล่งที่มาการพัฒนา และ psychometric properties

▶ ตัวอย่าง:

ผิด: ใช้แบบทดสอบจากต่างประเทศโดยไม่แปลอย่างเป็นระบบ

ถูก: ใช้แบบวัดความวิตกกังวล Beck Anxiety Inventory พร้อมระบุขั้นตอนแปล และค่า Cronbach's alpha

Concept and details

4. ความเข้าใจผิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูล

- • • • • • • •
- • • • • • • •

Concept

การหาความสัมพันธ์ไม่สามารถสรุปเชิงเหตุ-ผลได้โดยตรง
ต้องระวัง “การสรุปเกินจริง” รวมทั้งยึดติดกับค่า p -value โดยไม่ดูค่าอื่น ๆ
เช่น Effect size, Confidence Interval

- • • • • • • •
- • • • • • • •

Details

▶ รายละเอียด:

- Correlation บอกแค่ “ตัวแปรสัมพันธ์กัน” แต่ไม่บอกว่า “ตัวแปรหนึ่งเป็นเหตุของอีกตัวแปร”
- การจะอ้างเหตุผล ต้องใช้การทดลองหรือการวิเคราะห์เส้นทาง (e.g. SEM, Path analysis)

▶ ตัวอย่าง:

- ✗ ผิด: พบว่า “ภาวะเครียดสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ต่ำ” แล้วสรุปว่า “ภาวะเครียดทำให้ผลสัมฤทธิ์ต่ำ”
- ✓ ถูก: รายงานว่า “มีความสัมพันธ์เชิงลบ” และเสนอว่าควรศึกษาเพิ่มเติมด้วยการทดลอง

Concept and details

5. การตีความผลวิจัยแบบอคติหรือบิดเบือน

Concept

ค่า p -value บอกความสำคัญทางสถิติ แต่ไม่ได้หมายความว่า “ผลจริงในชีวิตจริง”
บอกความสำคัญเชิงปฏิบัติ (Practical Significance)

Details

▶ รายละเอียด:

- ต้องรายงานค่าประกอบ เช่น Effect size, Confidence Interval
- ค่า Effect size แสดง “ความแรงของผล” ว่าสำคัญในทางปฏิบัติหรือไม่

▶ ตัวอย่าง:

✗ ผิด: รายงานแค่ $p = .001$ โดยไม่รายงาน Effect size

✓ ถูก: รายงาน $p = .001$, Effect size = .15 (ต่ำมาก), ถึงแม้ผลมีนัยสำคัญ
แต่ยังไม่มีผลความหมายในทางปฏิบัติ

Concept and details

5. การตีความผลวิจัยแบบอคติหรือบิดเบือน

Concept

ค่า p-value บอกความสำคัญทางสถิติ แต่ไม่ได้หมายความว่า “ผลจริงในชีวิตจริง”
บอกความสำคัญเชิงปฏิบัติ (Practical Significance)

Details

▶ รายละเอียด:

- ต้องรายงานค่าประกอบ เช่น Effect size, Confidence Interval
- ค่า Effect size แสดง “ความแรงของผล” ว่าสำคัญในทางปฏิบัติหรือไม่

▶ ตัวอย่าง:

✗ ผิด: รายงานแค่ $p = .001$ โดยไม่รายงาน Effect size

✓ ถูก: รายงาน $p = .001$, Effect size = .15 (ต่ำมาก), ถึงแม้ผลมีนัยสำคัญ
แต่ยังไม่มีนัยสำคัญในทางปฏิบัติ

Concept and details

6.ความไม่เข้าใจแนวคิดพื้นฐานของการวิจัยเชิงคุณภาพ

Concept

แม้การวิจัยเชิงคุณภาพจะเปิดกว้าง แต่ก็ต้องมีกรอบคิด (Framework)
และการวิเคราะห์เนื้อหาอย่างเป็นระบบ

Details

▶ รายละเอียด:

- ควรมีทฤษฎีหรือแนวคิดในใจเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล แม้ไม่ยึดตายตัว
- ต้องใช้หลักการตรวจสอบ เช่น Triangulation, Member check

▶ ตัวอย่าง:

✗ ผิด: วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์โดยไม่อ้างทฤษฎีหรือแนวคิดใดเลย

✓ ถูก: ใช้การวิเคราะห์ thematic analysis โดยมีแนวคิดของ Bandura เป็นกรอบในการตีความ

Concept and details

7. ความเข้าใจผิดใน Implication และ Discussion

• • • • • • • •

Concept

งานวิจัยที่ดีต้องอภิปราย ข้อจำกัด และเสนอ แนวทางการใช้ประโยชน์ อย่างรอบด้าน

• • • • • • • •

Details

▶ รายละเอียด:

- ข้อจำกัดควรเฉพาะเจาะจง เช่น “เก็บข้อมูลในช่วงโควิด อาจมีผลต่อพฤติกรรม”
ไม่ใช่แค่ “กลุ่มตัวอย่างน้อย”
- Implication ต้องครอบคลุมทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

▶ ตัวอย่าง:

✗ ผิด: “ข้อจำกัดคืองานวิจัยนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาเท่านั้น”

✓ ถูก: “ข้อจำกัดคือภาวะอารมณ์ในช่วงสอบอาจมีผลต่อการตอบแบบสอบถาม
ซึ่งอาจลดความแม่นยำของข้อมูล”

Good practice for Paradigm misalignment in research design

“การวิจัยไม่ใช่แค่การหาคำตอบ แต่คือการเรียนรู้กระบวนการที่จะไปถึงคำตอบนั้น”

1

ออกแบบประเภทงานวิจัย (Quantitative / Qualitative / Mixed method)

ให้ตรงกับคำถามวิจัยและวัตถุประสงค์อย่างแท้จริง

2

กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างมีหลักการ โดยใช้สูตรการคำนวณหรือเครื่องมือที่เหมาะสมกับรูปแบบการวิจัย เช่น G*Power ทั้งนี้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างควรแยกแยะ Random Sampling (การสุ่มเพื่อเก็บข้อมูล) กับ Random Assignment (การสุ่มเพื่อจัดกลุ่มในการทดลอง)

3

รายงานคุณสมบัติเครื่องมืออย่างละเอียด และตรวจสอบ psychometric properties อย่างครบถ้วน หากแปลเครื่องมือ ต้องระบุขั้นตอนการแปลและปรับใช้ โดยที่แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปไม่ต้องหาความเที่ยง-ตรง

Good practice for Paradigm misalignment in research design

4 การเลือกใช้สถิติอิงจากวัตถุประสงค์และประเภทข้อมูล ให้ยึดหลัก “parsimony”
ใช้สิ่งที่ยง่ายและเหมาะสมที่สุดก่อน

5 รายงานค่าทดสอบนัยสำคัญทางสถิติตามจริง และควรรายงานค่าอื่นๆ ประกอบที่ชี้ให้เห็นถึง
ผลวิจัยที่สำคัญ เช่น ค่า Effect size, Confidence Interval ไม่ว่าผลลัพธ์จะเป็นเช่นไร
วิจัยที่ดีต้องสามารถเชื่อมโยงกลับไปยังทฤษฎี และงานวิจัยเดิม

6 การวิจัยเชิงคุณภาพต้องมีทฤษฎี หรือกรอบแนวคิด แม้จะไม่ยึดตายตัวในการวิจัย เพื่อใช้
วิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ เช่น Thematic Analysis, Content Analysis และใช้แนวคิด
ความน่าเชื่อถือ เช่น Credibility, Transferability

7 ระบุข้อจำกัดอย่างโปร่งใส และการอภิปรายผลควรโยงกลับไปยังทฤษฎี
งานวิจัยเดิม และสภาพแวดล้อมจริง โดยเปรียบเทียบกับ 2-3 งานวิจัย
และชี้ให้เห็นข้อแตกต่าง หรือสิ่งใหม่ที่ค้นพบ

Summary

“การออกแบบวิจัยที่ดี คือการวางแผนให้ทุกชิ้นส่วนทำงานร่วมกันอย่างสมบูรณ์ ไม่ใช่แค่ทำตามกระบวนการ แต่ต้องเข้าใจในแนวคิดเบื้องหลัง”

ประเด็นทั้งหมดนี้สะท้อนถึง “ความจำเป็นของการคิดเชิงระบบ” (Systematic Thinking) ในการออกแบบวิจัย โดยทุกองค์ประกอบของการวิจัยต้องสัมพันธ์และร้อยเรียงอย่างมีเหตุผล มิฉะนั้นจะเกิดความคลาดเคลื่อนที่ส่งผลต่อคุณภาพของงานวิจัยทั้งหมด

รายนามวิทยากร

รศ.ดร.มานิกา วิเศษสาร
ภาควิชาจิตวิทยา

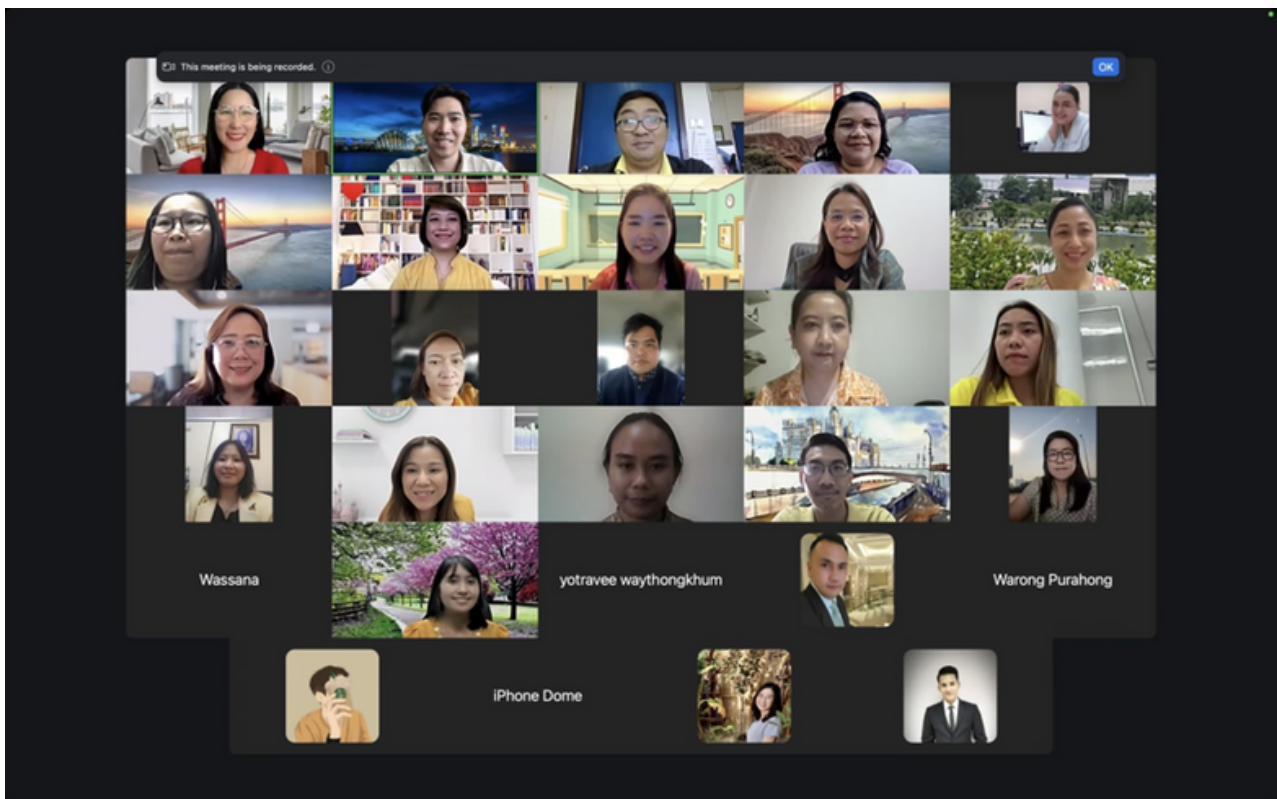

รศ.ดร.ดร.จุฑาภรณ์ มาลัยเหิยะ
ภาควิชาการประเมินและการวิจัย

ผศ.ดร.ดร.อัญชลีพร ลพประเสริฐ
ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา

ภาพบรรยากาศการจัดการความรู้

“วิจัยที่ดีเริ่มต้นจากการตั้งคำถามที่ชัดเจนและออกแบบกระบวนการที่ถูกต้องตั้งแต่ต้น”

รายนามคณะกรรมการจัดการความรู้

๑	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปิยพงศ์ แซ่ตั้ง	ประธานฯ
๒	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ณัชชามน เปรมปลื้ม	รองประธานฯ
๓	รองศาสตราจารย์กมลทิพย์ ศรีหาเดช	กรรมการ
๔	รองศาสตราจารย์สุภาวดี ลาภเจริญ	กรรมการ
๕	ผู้ช่วยศาสตราจารย์มนเทียร อยู่เย็น	กรรมการ
๖	ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุรวิทย์ เพียรเพชรเลิศ	กรรมการ
๗	ผู้ช่วยศาสตราจารย์อัญชลีพร ลพประเสริฐ	กรรมการ
๘	ผู้ช่วยศาสตราจารย์อุมาภรณ์ สุขารมณ์	กรรมการ
๙	ผู้ช่วยศาสตราจารย์เอกสิทธิ์ ชาติินธู	กรรมการ
๑๐	นางสาวกชกร สายสุวรรณ	กรรมการ
๑๑	นางสาวสุภาพร มานะจิตประเสริฐ	กรรมการ
๑๒	นางสาวเหมือนแพรว รัตนศิริ	กรรมการ
๑๓	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ภูริเดช พาหุยุทธ์	กรรมการและเลขานุการ

